

кою, але іноді й російською – 8,7%; в) змішаною мовою, у якій є елементи й української, і російської мови (так званий суржик) – 19,7%; г) переважно російською, але іноді й українською – 14,3% ; г) лише російською – 28,0%. Тобто в сімейних мовних практиках дещо переважає російська мова, якщо не враховувати того факту, що суржик є переважно українською мовою з великою кількістю російських слів і кальок, а не навпаки.

Тому бережімо українську мову, спілкуймося нею в родинах зі своїми дітьми, привчаймо їх змалечку до рідної мови, і не згине тоді Україна як нація, бо мова – це духовний її скарб.

Потопахіна Т.
НТУ «ХП»

МОВА – СЕРЦЕ НАРОДУ

Найбільший скарб народу – це його мова. Мова – душа народу, вона його цвіт і зав'язь, без неї дерево національного життя в'яне і засихає. Відберіть у народу мову – і він гине як народ, як нація. Саме мова, яка віками, тисячоліттями складалася на землі предків, передавалася з покоління в покоління, дедалі точніше й повніше відображає душу народу. Занепадає мова – зникає й нація. Коли ж мова стає авторитетною, перспективною, необхідною й уживається насамперед національною елітою – сильною тоді стає як нація, так і держава.

Розвиток і збагачення української мови почалося з давніх-давен. І в наші дні ми можемо пишатися багатством нашої мови. Історія склалася так, що чимала кількість українців як у нашій країні, так і поза її межами, зберігаючи свою духовну спорідненість з українською нацією, не мала можливості опанувати рідну мову. Щоб уникнути денационалізації, ці люди передусім мають оволодіти українською мовою як найголовнішим каналом зв'язку з рідним народом, його культурою. Мова – це серце нації, а нація – це особистість, вона має обличчя, свій характер, темперамент, свою культуру, мораль, честь і гідність, своє минуле, теперішнє й майбутнє. Мова – це невичерпна духовна скарбниця, у яку народ безперервно вносить свій досвід, усю гаму свого розуму й почуття. Українська мова невіддільна від українського народу, від його історичного розвитку, від самої держави, від рідної землі. У ній – тисячолітня історія нашого народу, історія тяжка, кривава, зі злетами й падіннями, осяяна духом свободи та незалежності нашої держави, бо ж український народ віками був змушений зі зброєю в руках оборонятися й відстоювати своє право на вільне життя. Українська мова ввібрала в

себе все найкраще, найніжніше, найвеличніше, наймудріше, найблагородніше, найпоетичніше й найболючіше – перший крик немовляти, яким воно сповістило про свою появу на світ, і останній зойк прощання людини зі світом; дзвінкий сміх щасливої дитини і зворушливий плач сироти; тугу чумака в далекій дорозі й розпач кріпака на важкій підневільній праці; радість творчої праці та побратимської вірності й розчарування від холодної людської байдужості; блакить високого неба й золото пшеничних ланів; багрянець світанкових заграєв і срібло перлистих рос; могутність бурхливого Дніпра й плин тихого Дунаю; міць столітніх дубів, що символізують силу української нації, і тихий шепіт шовкових трав; гіркоту поневірянь на чужині й відчуття піднесеності в молитві до Бога за свій рід, за Україну, за мир, добро та спокій на всій планеті. Рідна мова – мова наших батьків і мова народу, з якого ми вийшли; найголовніший наріжний камінь існування народу як окремої нації; основа нашої історії, як душа цього народу.

Мова – серце народу: гине мова – гине народ, гине історія як історія окремого народу. Хто цурається своєї рідної мови, той у саме серце ранить свій народ, веде його до смерті! Мені дуже прикро, що багато людей, які живуть у нашій державі, уважають себе справжніми українцями, але не володіють національною мовою. Я хочу в них запитати, що ж вони роблять, яке майбутнє в Україні з такими доньками й синами? Якщо зникне слово, то зникне й нація. Ми, українці, повинні берегти й цінувати мову – діамант у короні українського народу. Знання рідної мови – запорука щасливого майбутнього нашої молоді й держави загалом. Ніжна душа мого народу бринить у слові. Слово, оповите любов'ю, музично-незбагненне і сонячно-прозоре, заходить у серце й настроює струни лагідності. Пестливе українське слово будить у нас людину, воно освячене любов'ю до найдорожчого на землі, воно сходить зорею і яскравіє, доки людина живе для добра, доки мудрість і праця квітчають землю, доки живе в людині жага творіння. Таке воно, чисте і щире українське слово; така вона, рідна мова – найбільша духовна коштовність, у якій народ звеличує себе, якою являє світові найцінніші набутки свого серця й мудрості, передає з покоління в покоління досвід, культуру та життєдайні традиції.

Я вірю, що настане час, коли ми, нарешті, зрозуміємо, що живемо на величній землі – Україні – і що на ній має зацвісти рідна мова – українська. Попри всі випробування і труднощі ми вистоїмо, бо ми – українці. Насамкінець хочу нагадати кожному з вас, шановні українці: обираючи російську мову, ви визнаєте, що, незважаючи на всі

суверенітети й державні кордони, ми лишаємося підкореним народом. Так не можна. Ми єдина й неповторна нація. Пам'ятайте свою історію, пам'ятайте, за що боролися наші предки, пам'ятайте, хто ми є. Не будьте байдужими, бо завтра байдужими будуть до вас.

Савченко К.
НТУ «ХП»

ВПЛИВ ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ЯКІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Українська мова – це найголовніший складник національного розвитку. Але в нас відсутня стратегія державного мовного розвитку, процеси мовної освіти залишено напризволяще, хоча показником освіченості, вихованості, високої культури залишається рівень володіння літературною мовою. В умовах катастрофічного зменшення молоді, що читає, і недостатньої кількості якісних українських книжок і словників роль періодичної преси на території України зменшується. Усе частіше як джерело правильної, унормованої української мови люди сприймають телебачення (ТБ).

В Україні за роки незалежності обсяг телемовлення зріс і продовжує зростати. Але наша країна є об'єктом інформаційної інтервенції, тому що не виробляє, а споживає як високотехнологічне обладнання, так і його продукцію, зокрема й медійний продукт. Найбільше ми залежні в інформаційному просторі від Росії. Російські серіали, ток-шоу, новини, аналітичні й музичні програми насаджують російську ментальність і російську мову.

Усе вищевказане призводить до того, що ТБ, замість того, щоб бути популяризатором і кодифікатором літературної мови, виконує прямо протилежні функції. Головною стає проблема – зробити телеканали українськими та зупинити навалу російської мови на український медійний простір. Інакше наше суспільство стане суржикомовним. Для цього є багато причин: 1) більшість людей, що перебували на керівних посадах за часів радянської влади, були або росіянами, або зросійщеними українцями, тому кожен виступ таких керівників на ТБ рясніє й російськомовними кальками, і чисельними порушеннями орфоепічних норм; 2) зловживання суржиком з метою створення комічного ефекту на телебаченні, у виступах артистів розмовного жанру, музичних виконавців; модними стають ведучі, які грають незграбних українців із порушеннями артикуляційного апарату; 3) усе частіше виходять телепрограми, у яких паралельно звучать дві мови: один із ведучих говорить російською, інший українською – це не тільки розважальні телепроекти, але